

СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ
НОРМ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА
ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ **АДМІНІСТРА-**
ТИВНИХ СПРАВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З
ВИБОРЧИМ ПРОЦЕСОМ

(перші вибори депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів та чергові вибори Президента України)

СТРОКИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ

МІСЦЕВИЙ ЗАГАЛЬНИЙ СУД ЯК АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

СТРОК ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ	ПРЕДМЕТ ОСКАРЖЕННЯ	СТРОК РОЗГЛЯДУ
у дводенний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності	ч.8 ст.273 рішення, дії чи бездіяльність дільничних виборчих комісій, членів цих комісій, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування на дільниці	у дводенний строк після надходження позовної заяви*
у 5-ти денний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування	рішення, дії чи бездіяльність дільничних виборчих комісій, членів цих комісій, що мали місце до дня голосування	у дводенний строк після надходження позовної заяви*
не пізніш як за 2 дні до дня голосування	ст.274 уточнення списку виборців	у дводенний строк , але не пізніше ніж за 2 дні до дня голосування; якщо позовна заява надійшла за 2 дні до голосування – вирішується невідкладно
у 5-ти денний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування	ч.3 ст.275 дії чи бездіяльність засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори та референдум	у дводенний строк після надходження позовної заяви*
у 5-ти денний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування	ч.4 ст.276 дії чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського, селищного голови, їхніх довірених осіб	у дводенний строк після надходження позовної заяви*

ОКРУЖНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

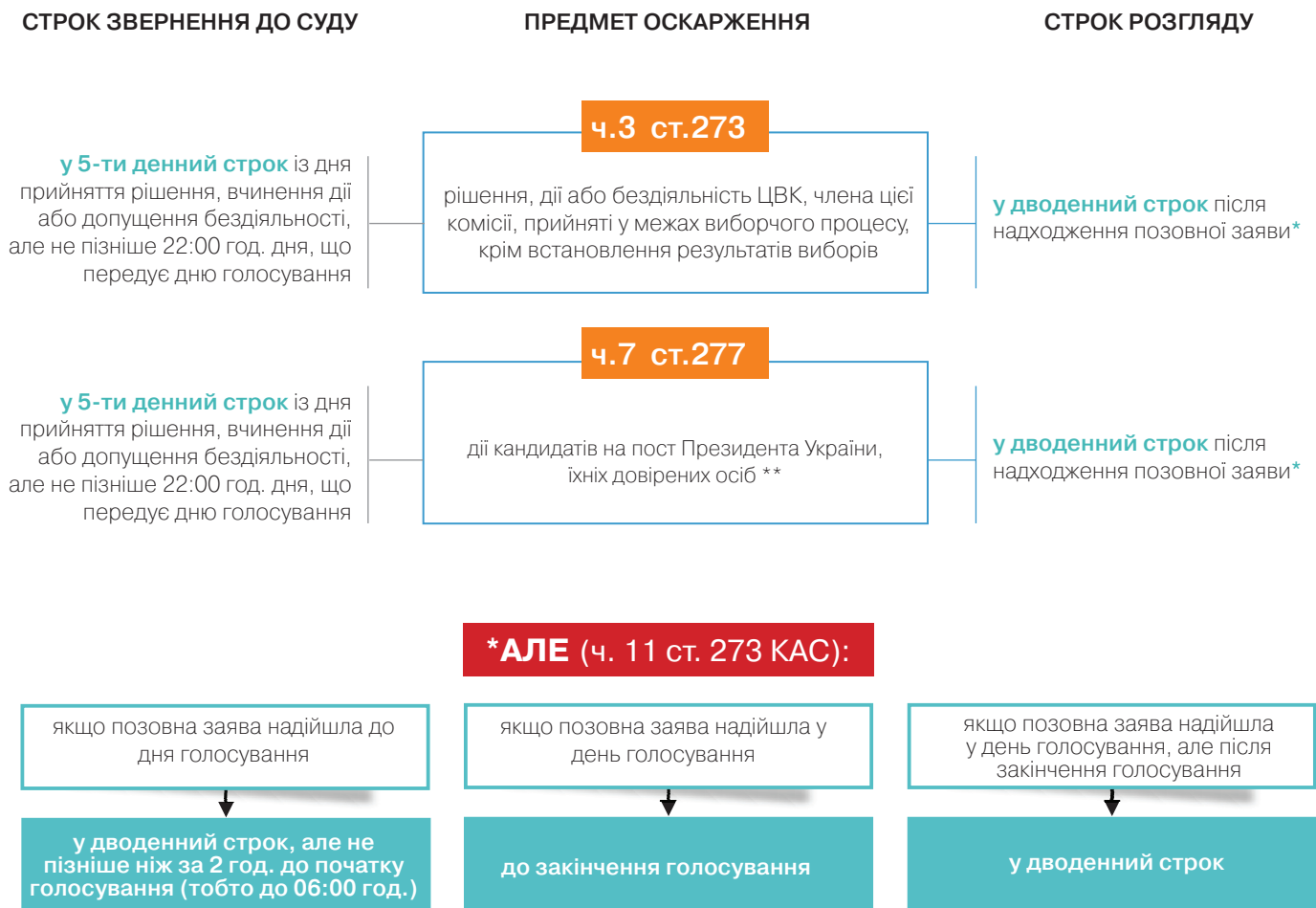
у 5-ти денний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування	ч.4 ст.273; ч. 9 ст. 277 рішення, дії чи бездіяльність територіальних (окружних) виборчих комісій щодо підготовки та проведення місцевих виборів, виборів Президента України	у дводенний строк після надходження позовної заяви*
у 5-ти денний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування	ч.3 ст.275 рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб	у дводенний строк після надходження позовної заяви*

*АЛЕ (ч. 11 ст. 273 КАС):

якщо позовна заява надійшла до дня голосування	якщо позовна заява надійшла у день голосування	якщо позовна заява надійшла у день голосування, але після закінчення голосування
у дводенний строк, але не пізніше ніж за 2 год. до початку голосування (тобто до 06:00 год.)	до закінчення голосування	у дводенний строк

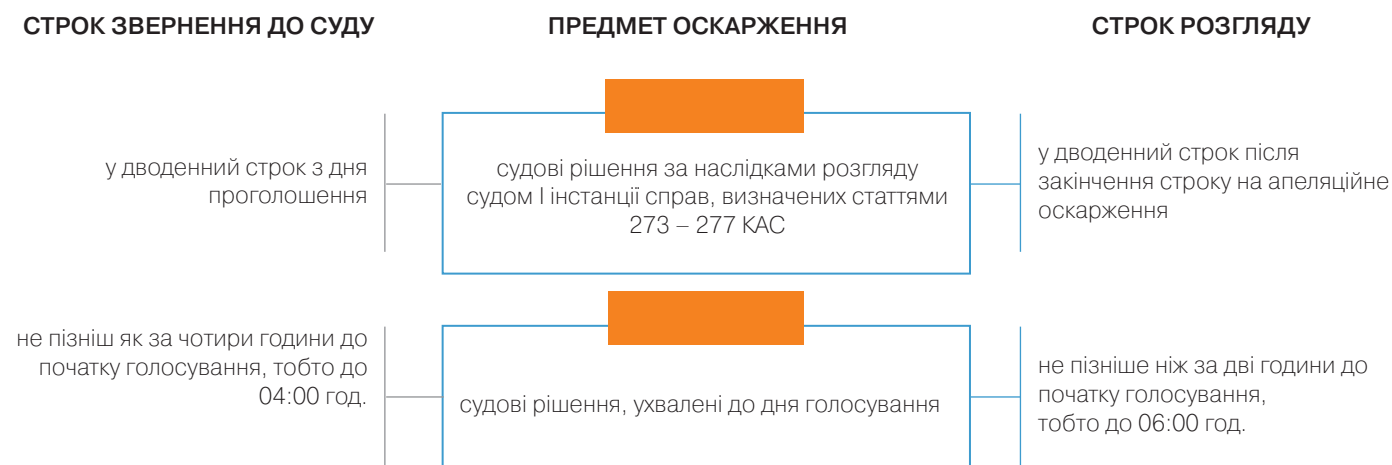
СТРОКИ РОЗГЛЯДУ СПРАВ

ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД, ЯК СУД ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ (інстанційна юрисдикція ст. 22 КАС)

** Суд розглядає та вирішує адміністративні справи за скаргами, поданими на вчинені порушення з моменту припинення голосування на виборчих дільницях, **протягом двох днів** після дня голосування (ч. 10 ст. 277 КАС).

ШОСТИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД, ЯК СУД АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ

1. Початок і завершення виборчого процесу

Перші вибори депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів.

■ Початок виборчого процесу оголошується відповідною виборчою комісією у строки та в порядку, визначені Законом України «Про місцеві вибори» (ч. 2 ст. 11 Закону України «Про місцеві вибори»).

Перші вибори депутатів, сільських, селищних, міських голів призначаються Центральною виборчою комісією у порядку, визначеному Законом (ч. 7 ст. 14 Закону України «Про місцеві вибори»).

Перші місцеві вибори призначаються не пізніше ніж за 70 днів до дня виборів, а **виборчий процес розпочинається за 50 днів до дня перших місцевих виборів** (ч. 5 ст. 15 Закону України «Про місцеві вибори»).

Відповідно до постанови Центральної виборчої комісії від 12 жовтня 2018 року №156 перші вибори депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів призначені на неділю, **23 грудня 2018 року**.

Початок виборчого процесу перших виборів депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів оголошено з **03 листопада 2018 року**.

Виборчий процес завершується через 15 днів після дня офіційного оприлюднення результатів місцевих виборів у порядку, передбаченому Законом України «Про місцеві вибори» (ч. 5 ст. 11 Закону України «Про місцеві вибори»).

■ Чергові вибори Президента України

Чергові вибори Президента України відбуваються в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України (ч. 1 ст. 17 Закону України «Про вибори Президента України»), **тобто 31 березня 2019 року**.

Верховна Рада України призначає чергові вибори Президента України не пізніше як за сто днів до дня виборів. Верховна Рада України забезпечує опублікування рішення про призначення чергових виборів Президента України у засобах масової інформації (ч. 2 ст. 17 Закону України «Про вибори Президента України»).

Виборчий процес чергових виборів Президента України розпочинається за дев'яносто днів до дня голосування, тобто з 31 грудня 2018 року. Центральна виборча комісія оголошує про початок виборчого процесу шляхом прийняття рішення не пізніше як за дев'яносто один день до дня голосування (ч. 3 ст. 17 Закону України «Про вибори Президента України»).

Виборчий процес завершується через п'ятнадцять днів після дня офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів Президента України або офіційною публікацією подання Центральної виборчої комісії до

Верховної Ради України щодо призначення повторних виборів Президента України (ч. 7 ст. 11 Закону України «Про вибори Президента України»).

2. Предметна, інстанційна та територіальна юрисдикція

Пунктом 6 частини 1 статті 19 КАС України встановлено, що юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.

Пов'язаність правовідносин з виборчим процесом полягає в тому, щоб ці правовідносини виникли в межах виборчого процесу й стосувалися підготовки та проведення виборів.

Суди повинні враховувати, що відповідно до пункту 6 частини 1 статті 19 КАС України юрисдикція адміністративних судів поширюється лише на спори стосовно правовідносин, які виникли в межах виборчого процесу й стосувалися підготовки та проведення виборів, і які розглядаються за особливостями, встановленими статтями 273–279 КАС України.

Спори, які виникли поза межами виборчого процесу або не стосуються виборчого процесу (проведення та підготовки виборів), не належать до виборчих спорів у розумінні КАС України, а тому визначення судової юрисдикції таких спорів та їх розгляд здійснюється в загальному порядку.

■ Місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні адміністративні справи, зокрема пов'язані з виборчим процесом щодо (п. 2 ч. 1 ст. 20 КАС України):

- оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничних виборчих комісій, членів цих комісій за місцезнаходженням відповідної комісії (ч. 5 ст. 273, ч. 8 ст. 277 КАС України);
- уточнення списку виборців (ч. 2 ст. 274 КАС України);
- оскарження дій чи бездіяльності засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори та референдум, за їх місцезнаходженням (ч. 3 ст. 275 КАС України);
- оскарження дій чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського, селищного голови, їх довірених осіб за місцезнаходженням територіальної виборчої комісії, яка зареєструвала кандидата (ч. 4 ст. 276 КАС України).

■ Окружним адміністративним судам підсудні адміністративні справи, пов'язані з виборчим процесом щодо:

- оскарження рішень, дій чи бездіяльності територіальних (окружних) виборчих комісій щодо підготовки та проведення місцевих виборів, виборів Президента України, за місцезнаходженням відповідної комісії (ч. 4 ст. 273, ч. 9 ст. 277 КАС України);
- оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб, за їх місцезнаходженням (ч. 3 ст. 275 КАС України);
- позовна заява з інших питань, визначених статтею 276 КАС України, а саме у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії /блоку, місцевої організації партії, їхніх посадових осіб, за місцем вчинення дії чи місцем, де ця дія повинна бути вчинена (ч. 5 ст. 276 КАС України).

Якщо справа щодо однієї з вимог підсудна окружному адміністративному суду, а щодо іншої вимоги (вимог) – місцевому загальному суду як адміністративному суду, таку справу розглядає окружний адміністративний суд (ч. 3 ст. 21 КАС України).

Якщо справа щодо однієї з вимог підсудна апеляційному адміністративному суду, а щодо іншої вимоги (вимог) – місцевому адміністративному суду, таку справу розглядає апеляційний адміністративний суд (ч. 4 ст. 21 КАС України).

■ **Апеляційному адміністративному суду в апеляційному окрузі, що включає місто Київ, як суду першої інстанції** (ч. 2 ст. 22 КАС України) підсудні справи щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності Центральної виборчої комісії, крім встановлення результатів виборів, члена цієї комісії, прийняті у межах виборчого процесу (ч. 3 ст. 273 КАС України), а також оскарження дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб (ч. 7 ст. 277 КАС України).

■ **Верховному Суду як суду першої інстанції** підсудні справи щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів (ч. 4 ст. 22, ч. 3 ст. 273 КАС України).

3. Строк звернення до суду

Загальним строком подання позовної заяви, у справах пов'язаних з виборчим процесом, є **п'ятиденний строк з дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності**. Однак, Кодекс також передбачає спеціальний строк, який залежить від дня звернення до суду з позовною заявою.

Так, Кодексом адміністративного судочинства України встановлено наступні строки звернення до суду у справах, пов'язаних з виборчим процесом:

Предмет оскарження	До дня голосування	У день голосування	Після дня голосування
оскарження рішень, дій чи бездіяльності Центральної виборчої комісії, члена цієї комісії	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів
оскарження рішень, дій чи бездіяльності територіальної (окружної) виборчої комісії, членів цієї комісії	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів
оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничної виборчої комісії, членів цієї комісії	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	2 дні	2 дні
уточнення списку виборців	не пізніш як за 2 дні до дня голосування	-----	-----
оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів
оскарження дій чи бездіяльності ЗМІ, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників ЗМІ та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів
оскарження дій чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського селищного голови, їхніх довірених осіб	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів
оскарження дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб	5 днів (але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування)	5 днів	5 днів

- оскарження рішень, дій або бездіяльності ЦВК, члена цієї комісії, прийняті у межах виборчого процесу, крім встановлення результатів виборів – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 3 ст. 273 КАС України);
- оскарження рішень, дій чи бездіяльності територіальних (окружних) виборчих комісій щодо підготовки та проведення місцевих виборів, виборів Президента України – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 4 ст. 273, ч. 9 ст. 277 КАС України);
- оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, членів цієї комісії – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності** (ч. 6 ст. 273 КАС України);
- оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчої комісії, членів цієї комісії, що мали місце до дня голосування – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 7 ст. 273 КАС України);
- оскарження рішень, дій чи бездіяльності дільничної виборчої комісії, членів цієї комісії, що мали місце у день голосування, під час підрахунку голосів та встановлення результатів голосування на дільниці – **у дводенний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності** (ч. 8 ст. 273 КАС України);
- уточнення списку виборців – **не пізніш як за два дні до дня голосування** (ч. 3 ст. 274 КАС України);
- оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб; оскарження дій чи бездіяльності ЗМІ, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників ЗМІ та інформаційних агентств, що порушують законодавство про вибори – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 3 ст. 275, чч. 6, 7 ст. 273, чч. 4, 5 ст. 277 КАС України);
- оскарження дій чи бездіяльності кандидата у депутати сільської, селищної ради, кандидатів на посаду сільського селищного голови, їхніх довірених осіб – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 4 ст. 276, чч. 6, 7 ст. 273 КАС України);

- оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, у тому числі рішення Центральної виборчої комісії із встановлення результатів виборів – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 6 ст. 277 КАС України);
- оскарження дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб – **у п'ятиденний строк із дня прийняття рішення, вчинення дії або допущення бездіяльності, але не пізніше 22:00 год. дня, що передує дню голосування** (ч. 7 ст. 277 КАС України).

4. Особливості обчислення процесуальних строків звернення до суду

- На обчислення строків, у справах пов'язаних з виборчим процесом (ст.ст 273-277 КАС) не поширюються правила частин другої - десятої статті 120 цього Кодексу (ч. 1 ст. 270 КАС України).
- Строки, встановлені у справах, пов'язаних з виборчим процесом обчислюються календарними днями і годинами.
- Останнім днем строку, який має закінчитися з настанням певної події, є день, що передує дню вказаної події.
- Днем бездіяльності є останній день встановленого законом строку, в який мало бути вчинено дію або прийнято рішення.
- Днем подання позовної заяви, апеляційної скарги є день їх надходження до відповідного суду (а не дата їх передачі до відділення поштового зв'язку).
Також необхідно враховувати, що позовну заяву, апеляційну скаргу може бути подано до суду цілодобово, поза межами звичайного робочого часу суду (під час виборчого процесу встановлюється особливий графік роботи суду, у тому числі чергувань, тобто суд здійснює прийом позовних заяв та апеляційних скарг цілодобово та без вихідних).
Останнім днем строку звернення до суду може бути, в тому числі, вихідний або святковий день.
- День прийняття рішення, вчинення дії та останній день встановленого законом строку, в який мало бути вчинено дію або прийнято рішення, не зараховується до строку звернення до суду. Перебіг такого строку розпочинається з наступного дня після прийняття рішення, вчинення дії або закінчення граничного строку вчинення дії. (ч. 1 ст. 120, чч. 1, 4 ст. 270 КАС України).

■ Строки подання позовних заяв і апеляційних скарг у справах, пов'язаних з виборчим процесом (ст.ст. 273-277 КАС) не може бути поновлено. Позовні заяви, апеляційні скарги, подані після закінчення цих строків, суд залишає без розгляду (ч. 5 ст. 270 КАС України).

Залишаючи позовну заяву без розгляду, суд керується ч. 5 ст. 270 КАС України, а не ст. 123 та п. 8 ч. 1 ст. 240 КАС України.

5. Строк розгляду адміністративних справ

Строк розгляду адміністративної справи складає **2 дні після надходження позовної заяви, але:**

- адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли до дня голосування – вирішуються судом **у дводенний строк, але не пізніше ніж за дві години до початку голосування** (ч. 11 статті 273 КАС України), тобто до 06:00 год.;
- адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування – вирішуються судом **до закінчення голосування** (ч. 11 статті 273 КАС України);
- адміністративні справи за позовними заявами, що надійшли у день голосування, але після закінчення голосування – вирішуються судом **у дводенний строк після надходження позовної заяви** (ч. 11 статті 273 КАС України);
- адміністративні справи щодо уточнення списку виборців суд вирішує у **дводенний строк після надходження позовної заяви, але не пізніше ніж за 2 дні до дня голосування**, а якщо **позовна заява надійшла за два дні до дня голосування, – невідкладно*** (ч. 4 ст. 274 КАС України).
- адміністративні справи, пов'язані з виборами Президента України за скаргами, поданими на вчинені порушення з моменту припинення голосування на виборчих дільницях – суд розглядає та вирішує протягом двох днів після дня голосування (ч. 10 ст. 277 КАС).

*Під невідкладністю розгляду справи слід розуміти те, що після надходження позовної заяви суд відразу вирішує питання про відкриття провадження у справі, проводить підготовчі дії, викликає учасників справи, після чого починає судовий розгляд справи. Тому правовий інститут невідкладного розгляду справи не означає її розгляд відразу, оскільки до розгляду справи суду потрібно вчинити перераховані процесуальні дії, без проведення яких суд не може розглянути справу, для чого необхідний певний проміжок часу. Однак ці дії суд зобов'язаний вчинити невідкладно після отримання позовної заяви. У цьому разі невідкладний розгляд такої справи також означає, що вона повинна бути розглянута **не пізніше ніж за два дні до дня голосування**.

6. Особливості представництва

За змістом ст. 279 КАС України особа, яка відповідно до закону про вибори зареєстрована як уповноважений представник або довірена особа кандидата, діє як представник відповідного кандидата у справах, пов'язаних з виборчим процесом, без додаткового уповноваження, тобто без додержання правил статті 59 КАС України щодо підтверджуючих документів.

Особа, яка відповідно до закону про вибори чи референдум зареєстрована як уповноважена особа (представник) партії (блоку), місцевої організації партії, ініціативної групи референдуму, діє як представник відповідної партії (блоку), місцевої організації партії, ініціативної групи референдуму у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму, без додаткового уповноваження.

Документом, що підтверджує повноваження уповноваженого представника або довіреної особи кандидата є відповідне посвідчення, видане в порядку, встановленому законом про вибори чи референдум.

Порядок реєстрації уповноважених представників кандидата та/або довірених осіб кандидата, представників партії, місцевої організації партії, їх повноваження, вимоги до таких осіб визначені нормами відповідних законів про вибори:

- статтями 66, 67 Закону України «Про вибори Президента України»;
- статтями 61, 63 Закону України «Про місцеві вибори».

7. Особливості повідомлення учасників справи

При розгляді та вирішенні адміністративних справ, пов'язаних з виборчим процесом (ст.ст. 273-277 КАС України) **суд негайно повідомляє відповідача та інших учасників справи щодо подання позовної заяви, апеляційної скарги та про дату, час і місце розгляду справи**.

Судові виклики та повідомлення здійснюються з додержанням положень статей 124 – 130 КАС України.

Учасники справи повідомляються шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою чи іншим технічним засобом зв'язку. Також, учасник справи може отримати судову повістку у приміщенні суду під розписку, яка приєднується до матеріалів справи.

Учасник справи вважається повідомленим належним чином про дату, час та місце розгляду справи з моменту:

1) направлення такого повідомлення працівником суду, про що останній робить відмітку у матеріалах справи (у разі повідомлення за номером телефону – складається телефонограма; у разі направлення тексту повістки електронною поштою – роздруковується звіт про направлення та/ або повідомлення про до-

ставлення такого повідомлення; у разі направлення факсимільного повідомлення – звіт про направлення).

2) оприлюднення судом на веб-порталі судової влади України відповідної ухвали про відкриття провадження у справі, дату, час та місце судового розгляду справи.

Суд невідкладно повідомляє відповідну виборчу комісію або комісію з референдуму та комісію вищого рівня про відкриття провадження у справі та про ухвалене судом рішення (ч. 10 ст. 273 КАС).

8. Особливості розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом

■ Статтями 273–277 КАС України встановлено особливості розгляду адміністративними судами справ, пов'язаних з виборчим процесом, норми яких є спеціальними, а тому суди повинні враховувати, що вони мають пріоритет над іншими нормами КАС України.

■ Враховуючи категорію та складність справ, пов'язаних з виборчим процесом, а також, що розгляд таких справ становить значний суспільний інтерес, особливості розгляду справ (проголошення повного судового рішення) – **такі справи не можуть бути розглянуті за правилами спрощеного позовного провадження** (ст.ст. 257, 271 КАС України).

■ Водночас необхідно враховувати, що за наявності підстав, передбачених ч. 3 ст. 194 та ч. 4 ст. 229 КАС України, така справа може бути розглянута в порядку письмового провадження, але за особливостями, встановленими статтями 273–277 КАС України.

■ Неприбуття у судові засідання учасника справи, повідомленого відповідно до положень статті 268 КАС України, не перешкоджає розгляду справи у судах першої та апеляційної інстанцій (ч. 3 ст. 268 КАС України).

■ У справах, пов'язаних з виборчим процесом (ст. ст. 273–277 КАС України) суд проголошує повне судові рішення (ч. 1 ст. 271 КАС України).

■ Копії судових рішень у справах, пов'язаних з виборчим процесом, невідкладно видаються учасникам справи або надсилаються їм, якщо вони не були присутні під час його проголошення (ч. 2 ст. 271 КАС України).

■ Судові рішення за наслідками розгляду судами першої інстанції набирають законної сили після закінчення строку апеляційного оскарження, а у разі їх апе-

ляційного оскарження - з моменту проголошення судового рішення суду апеляційної інстанції (ч. 1 ст. 272 КАС України).

■ Суд апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду не може повертати справу на новий розгляд (ч. 2 ст. 272 КАС України).

■ Судові рішення суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду набирають законної сили з моменту проголошення і не можуть бути оскаржені (ч. 3 ст. 272 КАС України).

■ Рішення адміністративного суду щодо внесення змін у списки виборців виконуються негайно. Оскарження рішення адміністративного суду щодо внесення змін у списки виборців не перешкоджає його виконанню (ч. 5 ст. 274 КАС України).

9. Строки апеляційного оскарження судового рішення

Апеляційні скарги на судові рішення за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом, можуть бути подані у дводенний строк з дня їх проголошення, а на судові рішення, ухвалені до дня голосування, - не пізніше як за чотири години до початку голосування, тобто до 04:00 год. дня голосування (ч. 2 ст. 278 КАС України).

Відповідно до статей 23, ч. 3 ст. 278–292 КАС України судами апеляційної інстанції в адміністративних справах, пов'язаних з виборчим процесом є :

- **Відповідні апеляційні адміністративні суди;**
- **Верховний Суд** - у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності ЦВК, члена цієї комісії, прийнятих у межах виборчого процесу, крім встановлення результатів виборів (ч. 3 ст. 273 КАС), а також щодо оскарження дій кандидатів на пост Президента України, їхніх довірених осіб (ч. 7 ст. 277 КАС), розглянутих апеляційним адміністративним судом в апеляційному окрузі, що включає місто Київ;
- **Велика Палата Верховного Суду** - у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності Центральної виборчої комісії щодо встановлення нею результатів виборів чи всеукраїнського референдуму (ч. 3 ст. 273 КАС), розглянутих Верховним Судом.

10. Строки розгляду справи в суді апеляційної інстанції

Суд апеляційної інстанції розглядає справу **у дводенний строк після закінчення строку на апеляційне оскарження** з повідомленням учасників справи.

Апеляційна скарга на судові рішення, що було ухвалене до дня голосування, розглядається **не пізніше ніж за дві години до початку голосування, тобто до 06:00 год. дня голосування** (ч. 4 ст. 278 КАС України).

11. Ставки судового збору

Частиною 1 статті 4 Закону України «Про судовий збір» встановлено, що судовий збір справляється у відповідному розмірі від прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня календарного року.

Станом на 01 січня 2018 року прожитковий мінімум для працездатних осіб становить – 1762,00 грн. (ст. 7 Закону України «Про державний бюджет України на 2018 рік»).

За подання адміністративного позову

Немайнового характеру, який подано:

- **фізичною особою** – 0,4 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб **704,80 грн.** (1762*0,4);
- **суб'єктом владних повноважень, юридичною особою** – 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб (**1762,00 грн.**).

Слід враховувати частину 3 статті 6 Закону України «Про судовий збір», якою визначено, що у разі коли в позовній заяві об'єднано дві і більше вимог немайнового характеру, судовий збір сплачується за кожну вимогу немайнового характеру.

За подання апеляційної скарги

На рішення суду – 150 відсотків ставки, що підлягала сплаті при поданні позовної заяви, іншої заяви і скарги:

- **фізичною особою** – **1057,20 грн.** (704,80*150%);
- **суб'єктом владних повноважень, юридичною особою** – 2643,00 грн. (1762*150%);

На ухвалу суду – 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб (1762,00 грн.)

12. Особливості сплати судового збору

Позивачі у справах, пов'язаних з виборчим процесом, як правило, не звільнені від сплати судового збору, однак несплата судового збору не є підставою для

залишення позовної заяви без руху.

Суд приймає позовну заяву у справах, пов'язаних з виборчим процесом до розгляду незалежно від сплати судового збору.

У разі несплати судового збору на момент вирішення справи суд одночасно вирішує питання про стягнення судового збору відповідно до правил розподілу судових витрат, встановлених статтею 139 КАС України.

Також слід враховувати, що позовна заява про уточнення списку виборців подається до адміністративного суду без сплати судового збору (ч. 3 ст. 274 КАС України).

Статтею 5 Закону України «Про судовий збір» встановлено пільги щодо сплати судового збору. Зокрема, пунктом 11 цієї статті визначено, що від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються виборці – у справах про уточнення списку виборців.

Відповідно до частини 1 статті 9 Закону України «Про судовий збір» **судовий збір сплачується за місцем розгляду справи та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України.**

Платіжні реквізити для перерахування судового збору (в гривнях)

Отримувач коштів	УК у Печер.р-ні/Печерс.р-н
Код отримувача (код за ЄДРПОУ)	38004897
Банк отримувача	Казначейство України (ЕАП)
Код банку отримувача (МФО)	899998
Рахунок отримувача	34312206081055
Код класифікації доходів бюджету	22030101

Призначення платежу

*;101;_____ (код клієнта за ЄДРПОУ для юридичних осіб (доповнюється зліва нулями до восьми цифр, якщо значущих цифр менше 8), реєстраційний номер облікової картки платника податків – фізичної особи (завжди має 10 цифр) або серія та номер паспорта громадянина України, в разі якщо платник через свої релігійні переконання відмовився від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомив про це відповідний орган Міністерства доходів і зборів України і має відповідну відмітку у паспорті); Судовий збір, за позовом _____ (ПІБ чи назва установи, організації позивача), Шостий апеляційний адміністративний суд (назва суду, де розглядається справа).

При заповненні платіжного документа у графі «Код платника» платником судового збору – юридичною особою зазначається код ЄДРПОУ, а платником – фізичною особою – ідентифікаційний код, а при його відсутності, у зв'язку з релігійними переконаннями, зазначаються його паспортні дані.